

Plán obnovy relevantných budov 2021

Úvod

Podľa článku 5 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2012/27/EÚ z 25. októbra 2012 o energetickej efektívnosti, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice 2009/125/ES a 2010/30/EÚ a ktorou sa zrušujú smernice 2004/8/ES a 2006/32/ES (ďalej „smernica č. 2012/27/EÚ“) je od členského štátu požadované, aby sa od 1. januára 2014 každoročne obnovovali 3 % z celkovej podlahovej plochy vykurovaných a/alebo chladených budov, ktoré vlastní a využívajú ústredné orgány štátnej správy (ďalej len „ÚOŠS“) tak, aby dosiahli aspoň minimálne požiadavky na energetickú hospodárnosť stanovené príslušným členským štátom podľa článku 4 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2010/31/EÚ z 19. mája 2010 o energetickej hospodárnosti budov (prepracované znenie). Miera obnovy vo výške 3 % sa vypočítava z celkovej podlahovej plochy budov s celkovou úžitkovou podlahovou plochou nad 250 m², ktoré vlastní a využívajú ÚOŠS a ktoré každoročne k 1. januáru daného roku nespĺňajú národné minimálne požiadavky na energetickú hospodárnosť (relevantné budovy).

Smernica 2012/27/EÚ (čl. 5 ods. 6) zároveň umožňuje splniť povinnosť vyplývajúcu z článku 5 odsek 1 alternatívnym spôsobom. To znamená, že členský štát môže prijať nákladovo efektívne opatrenia vrátane hĺbkovej obnovy a opatrenia na zmenu správania užívateľov budovy, prostredníctvom ktorých dosiahne do roku 2020 úspory energie v relevantných budovách, ktoré budú prinajmenšom zodpovedať objemu úspor požadovanému v článku 5 odsek 1 smernice 2012/27/EÚ, o čom budú členské štáty každoročne podávať správu Európskej komisii. Slovenská republika pri plnení cieľa obnovy verejných budov podľa smernice č. 2012/27/EÚ uplatňuje alternatívny spôsob.

Aby mohol byť záväzok obnovy verejných budov naplnený, Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) v spolupráci s ÚOŠS každoročne vypracúva Plán obnovy relevantných budov (ďalej len „plán obnovy“). Uvedená úloha pre ministerstvo vyplýva z § 10 zákona č. 321/2014 o energetickej efektívnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 321/2014“), ktorým sa smernica 2012/27/EÚ transponovala do právneho poriadku Slovenskej republiky.

Stanovenie fondu budov a zoznam relevantných budov

Rozsah fondu budov vo vlastníctve štátu a samospráv je uvedený v Dlhodobej stratégii obnovy fondu budov (ďalej len „stratégia“), schválenej uznesením vlády SR č. 36 zo dňa 20. januára 2021. Stratégia taktiež uvádza počty budov ÚOŠS v členení podľa veľkosti a roku výstavby.

Ministerstvo podľa § 10 ods. 6 zákona č. 321/2014 vedie zoznam relevantných budov, ktoré k 1. januáru príslušného kalendárneho roka nespĺňajú minimálne požiadavky na energetickú hospodárnosť budov podľa § 4 zákona č. 555/2005 Z. z. o energetickej hospodárnosti budov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej „zákon č. 555/2005 Z. z.“), každoročne ho aktualizuje a zverejňuje na svojom webovom sídle do 31. decembra.

Zoznam relevantných budov je zverejnený na webovom sídle ministerstva <https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/vystavba-5/stavebnictvo/zoznam-budov-uoss-podla-cl-5-smernice-2012-27-eu-660> podľa jednotlivých rokov. Zoznam relevantných budov podľa jednotlivých ÚOŠS obsahuje pre každú budovu údaje:

- označenie (názov budovy), adresa budovy, súpisné číslo budovy, obec;
- rok kolaudácie pôvodnej budovy, celkovú podlahovú plochu budovy v m²;

- nameraná ročná spotreba dodanej energie podľa energetického nosiča.

Súčet celkových podlahových plôch budov podľa zoznamu relevantných budov k 01.01.2021 predstavuje 1 214 466,5 m².

Cieľ úspor a plánovaná obnova relevantných budov

Cieľ úspor energie budov podľa smernice č. 2012/27/EÚ zodpovedá každoročnej obnove vo výške 3 % zo súčtu celkových podlahových plôch budov vlastnených a využívaných ÚOŠS aspoň na minimálne požiadavky energetickej hospodárnosti budov.

Tento cieľ možno plniť aj alternatívnym spôsobom, ktorým sa do roku 2020 dosiahne rovnaký objem úspor energie ako základným prístupom. Spôsob a odôvodnenie výpočtu ročného cieľa je podrobnejšie uvedený v Notifikačnej správe k alternatívnemu prístupu podľa článku 5 smernice 2012/27/EÚ, ktorá bola zaslaná Európskej komisii. Na účely alternatívneho prístupu boli odhadnuté úspory energie s použitím príslušných štandardných hodnôt spotreby energie referenčných budov pred a po obnove a podľa odhadov plochy fondu budov v jednotlivých kategóriách budov. V rámci alternatívneho prístupu bol podľa notifikačnej správy z roku 2013 stanovený ročný cieľ úspor energie vo výške 52,17 GWh/rok.

Podľa článku 5 odsek 3 smernice č. 2012/27/EÚ, ak sa obnoví viac ako 3 % zo súčtu celkových podlahových plôch budov ÚOŠS v danom roku, môže byť do ročnej miery obnovy započítaná podlahová plocha nad plánovaný rámec v ktoromkoľvek z troch predchádzajúcich alebo nasledujúcich rokov. Do ročnej miery obnovy budov ÚOŠS je možné započítať nové budovy využívané a vlastnené ako náhrada za konkrétne budovy ÚOŠS zbúrané počas ktoréhokoľvek z dvoch predchádzajúcich rokov alebo budovy, ktoré sa predali, zbúrali alebo prestali využívať počas ktoréhokoľvek z dvoch predchádzajúcich rokov z dôvodu intenzívnejšieho využívania iných budov (článok 5 odsek 4 smernice č. 2012/27/EÚ).

Indikátor	Cieľ 2021
Základný cieľ úspor: 3 % z celkovej podlahovej plochy budov ÚOŠS, ktoré nespĺňajú minimálne požiadavky na energetickú hospodárnosť budov k 1. januáru 2021	36 433,99 m ²
Ročný cieľ úspor energie stanovený podľa notifikačnej správy	52,17 GWh/rok

Návrh opatrení na obnovu budov

Návrhy nákladovo efektívnych opatrení na zlepšenie energetickej efektívnosti budov súvisia s hĺbkovou obnovou budov. Pri hĺbkovej obnove budov je potrebné okrem stavebných konštrukcií budov a ich významnej obnovy (zlepšenia tepelnej ochrany stavebných konštrukcií) venovať pozornosť aj významnej obnove technických zariadení budov. Týka sa to vykurovacieho systému a systému prípravy teplej vody pre bytové a nebytové budovy, ale aj vetrania, chladenia a osvetlenia nebytových budov.

Opatrenia hĺbkovej obnovy je možné vykonať ako čiastkové, postupnými krokmi, prípadne samostatne, ako významnú obnovu budovy (stavebných konštrukcií) a významnú obnovu technického zariadenia budovy. Hĺbkovú obnovu je možné vykonať aj súčasne s uplatnením všetkých opatrení naraz.

Návrh opatrení sa rozlišuje podľa:

- a) stanovených cieľov na zabezpečenie energetickej hospodárnosti budov stanovených zákonom č. 555/2005 Z. z.,
- b) kategórie budovy,

- c) obdobia výstavby,
- d) pôvodného stavu stavebných konštrukcií (otvorových konštrukcií, obvodového plášťa, strešného plášťa a vnútorných deliacich konštrukcií medzi vykurovanými a nevykurovanými miestnosťami),
- e) pôvodného stavu technických systémov v budove (vykurovanie, príprava teplej vody, vetranie, chladenie, osvetlenie),
- f) veku a technického stavu zdrojov tepla, prípravy teplej vody, chladu a rozvodov v budove a mimo nej,
- g) rozsahu zavedenia obnoviteľných zdrojov tepla, teplej vody a elektriny.

Od 1. januára 2016 postupne dochádzalo k sprísneniu požiadaviek na tepelnotechnické vlastnosti stavebných konštrukcií a minimálnych požiadaviek energetickej hospodárnosti budov tak, aby bolo možné zabezpečiť opatrenia a postupy obsiahnuté v národnom pláne, týkajúce sa zvyšovania počtu budov s takmer nulovou potrebou energie s rozlíšením na jednotlivé kategórie budov. Podľa zákona č. 555/2005 Z. z. musia obnovované budovy ÚOŠS za podmienky ak je to technicky, funkčne a ekonomicky uskutočniteľné od 1. januára 2019 spĺňať hornú hranicu energetickej triedy A0 – budovy s takmer nulovou potrebou energie.

Pri návrhu obnovy budov je potrebné zohľadniť ďalšie aspekty a možnosti zlepšenia kvality užívania budovy najmä bezbariérový prístup a mobilitu v budove pre osoby s obmedzenou schopnosťou pohybu.

Zoznam budov určených na obnovu 2021

Zoznam budov určených na obnovu bol vypracovaný na základe údajov o budovách, ktoré boli ministerstvu poskytnuté ÚOŠS (Príloha č. 2). Správu budov vykonávajú jednotlivé ÚOŠS a preto majú relevantné informácie o stave budovy vo svojej pôsobnosti, či a ako v budúcnosti plánujú budovu využívať a či majú záujem ju obnoviť. Poznajú jej technický stav, spotrebu energie a aké sú náklady na jej prevádzku. Tiež musia zabezpečiť financovanie plánovanej obnovy budovy.

Do zoznamu budov určených na obnovu je zaradená budova Úradu geodézie, kartografie a katastra SR (ďalej len „ÚGKK SR“) o celkovej podlahovej ploche 9 604 m². Plánovaná úspora energie po obnove budovy podľa Prílohy č. 2 bude predstavovať 0,269 GWh/rok, čo je príspevok k plneniu ročného cieľa prostredníctvom tohto plánu obnovy. Predpokladané náklady celkom na obnovu budovy ÚGKK SR sú vo výške 1 425 674,60 eur.

Financovanie je plánované zo štátneho rozpočtu. Analýza vplyvov na rozpočet verejnej správy je súčasťou materiálu.

Informácia o obnove relevantných budov za obdobie rokov 2015 – 2020

Plány obnovy relevantných budov boli doteraz spracované v rokoch 2015 až 2020. Napriek skutočnosti, že do plánu sú zaradované len budovy ÚOŠS, ktoré majú zabezpečenú prípravu obnovy minimálne v rozsahu projektovej dokumentácie, podanej žiadosti o vydanie stavebného povolenia a zabezpečeného financovania, ktorého vyčíslenie je súčasťou doložky vybraných vplyvov dochádza k časovému posunu ukončenia obnovy oproti plánu. Plnenie plánov je závislé nielen od finančných možností ÚOŠS, ale aj iných faktorov vyplývajúcich z legislatívneho rámca SR s dopadom na termíny plánovanej prípravy a realizácie obnovy budov. Na základe informácií získaných od ÚOŠS uvádzame stručné hodnotenie plánov obnovy za predchádzajúce obdobie.

Rok 2015

Plán obnovy relevantných budov 2015 bol schválený na rokovaní vlády SR uznesením č. 386/2015. Zoznam budov určených na obnovu obsahoval 72 budov v správe MV SR. Súčet celkových podlahových plôch budov určených na obnovu bol 176 889 m². Súčet celkových podlahových plôch budov ÚOŠS podľa zoznamu relevantných budov k 01.01.2015 bol 404 816 m².

Z plánu relevantných budov 2015 bola k 01.01.2021 ukončená obnova 44 budov. Obnova ôsmich budov bola z plánu vypustená, realizácia 20 budov určených na obnovu bola presunutá do ďalšieho obdobia (rok 2021 a neskôr).

Rok 2016

Plán obnovy relevantných budov 2016 bol schválený na rokovaní vlády SR uznesením č. 286/2016. Zoznam budov určených na obnovu obsahoval 26 budov v správe MS SR, MO SR, MF SR a ÚPV SR. Súčet celkových podlahových plôch budov určených na obnovu bol 59 224,1 m². Súčet celkových podlahových plôch budov ÚOŠS podľa zoznamu relevantných budov k 01.01.2016 bol 422 351 m².

Z plánu relevantných budov 2016 bola k 01.01.2021 ukončená obnova 24 budov. Realizácia dvoch budov určených na obnovu bola z plánu vypustená.

Rok 2017

Plán obnovy relevantných budov 2017 bol schválený na rokovaní vlády SR uznesením č. 344/2017. Zoznam budov určených na obnovu obsahoval 41 budov v správe MS SR, MO SR a MF SR. Súčet celkových podlahových plôch budov určených na obnovu bol 112 008,6 m². Súčet celkových podlahových plôch budov ÚOŠS podľa zoznamu relevantných budov k 01.01.2017 bol 431 825 m².

Z plánu relevantných budov 2017 bola k 01.01.2021 ukončená obnova 36 budov. Realizácia troch budov určených na obnovu bola presunutá do ďalšieho obdobia (roky 2021 – 2022) a dve budovy boli z plánu vypustené.

Rok 2018

Plán obnovy relevantných budov 2018 bol schválený na rokovaní vlády SR uznesením č. 299/2018. Zoznam budov určených na obnovu obsahoval 27 budov v správe MF SR, MO SR a MPRV SR, MS SR a MPSVR SR. Súčet celkových podlahových plôch budov určených na obnovu bol 65 529,12 m². Súčet celkových podlahových plôch budov ÚOŠS podľa zoznamu relevantných budov k 01.01.2018 bol 375 303,9 m².

Z plánu relevantných budov 2018 bola k 01.01.2021 ukončená obnova desiatich budov. Dve budovy boli z plánu obnovy vyradené. Realizácia 15 budov určených na obnovu bola presunutá do ďalšieho obdobia (roky 2020 – 2023).

Rok 2019

Plán obnovy relevantných budov 2019 bol schválený na rokovaní vlády SR uznesením č. 304/2019. Zoznam budov určených na obnovu obsahoval 22 budov v správe MF SR, MS SR a NKÚ. Súčet celkových podlahových plôch budov určených na obnovu bol 53 368,7 m². Súčet celkových podlahových plôch budov ÚOŠS podľa zoznamu relevantných budov k 01.01.2019 bol 1 177 230,09 m².

Z plánu relevantných budov 2019 bola k 01.01.2021 ukončená obnova 20 budov. Realizácia 2 budov určených na obnovu bola presunutá do ďalšieho obdobia (roky 2021 – 2022).

Rok 2020

Plán obnovy relevantných budov 2020 bol schválený na rokovaní vlády SR uznesením č. 433/2020. Zoznam budov určených na obnovu obsahoval 20 budov v správe NKU a MV SR. Súčet celkových podlahových plôch budov určených na obnovu bol 46 722,94 m². Súčet celkových podlahových plôch budov ÚOŠS podľa zoznamu relevantných budov k 01.01.2020 bol 1 214 466,5 m².

Z plánu relevantných budov 2020 bola k 01.01.2021 ukončená obnova dvoch budov. Realizácia 18 budov určených na obnovu je naplánovaná v rokoch 2021 - 2022.

Záver

Plán obnovy relevantných budov vychádza z podkladov, ktoré sú na účel jeho spracovania poskytované jednotlivými ÚOŠS spolupracujúcimi s ministerstvom na jeho každoročnom vypracovaní so zohľadnením skutočnosti, že každý ÚOŠS ako správca budovy pozná jej technický stav a súčasne dokáže zabezpečiť financovanie tejto obnovy. Do plánu obnovy môžu ÚOŠS navrhnúť iba budovy, ktoré boli nimi vybraté vzhľadom na dôležitosť a načasovanie realizácie ich obnovy a ktoré majú zabezpečenú stavebnú prípravu a spôsob financovania.

Domnievame sa, že nové možnosti financovania obnovy verejných budov, ktoré sú pripravované na nasledujúce obdobie ako napr. fondy Európskej únie na roky 2021-2027 v kombinácii s prostriedkami štátneho rozpočtu a súkromného kapitálu z garantovaných energetických služieb alebo Plán obnovy a odolnosti Slovenskej republiky spôsobili, že do plánu obnovy v tomto roku neboli zo strany ÚOŠS navrhnuté projekty obnovy budov. Každý z týchto finančných nástrojov má prostriedky cielené do zlepšovania energetickej hospodárnosti verejných budov.

Z hľadiska prípravy a plnenia plánovanej obnovy budov je dôležité, aby príprava a realizácia stavieb zohľadňovala všetky aspekty ich časového zabezpečenia a možnosti financovania. Práve táto skutočnosť mala taký významný vplyv na počet plánovaných obnov pri tvorbe tohtoročného plánu obnovy budov v správe ÚOŠS. Pričom nejde o nízky záujem ÚOŠS o obnovu ako takú, ale o zvažovanie možnosti financovania z nových zdrojov a podmienok, ktoré budú naviazané na ich poskytnutie.

Zlepšenie energetickej hospodárnosti budov po ich obnove bude v konečnom dôsledku znamenať nielen úsporu nákladov na energie a zníženie nákladov na ich prevádzku, ale aj zlepšenie pracovného prostredia.